

Eduskuntavaalien äänestyspaikkojen ja ennakkoäänestyspaikan aukioloajan määrittäminen

Khall 14.11.2022 § 248
200/00.00.00.01/2022

Valmistelija hallintojohtaja Saarela Eija

Seuraavat yleiset vaalit ovat eduskuntavaalit, jotka toimitetaan sunnuntaina 2.4.2023. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 22.–28.3.2023 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 22.–25.3.2023 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 15.3.2023.

Vuonna 2019 toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen vaalilakiin on tehty lukuisia muutoksia, mutta ne koskevat pääosin aluevaaleja.

Eduskuntavaaleja koskevia muutoksia on tehty kolme:

- vaalipiirijakoa on muutettu neljän kunnan osalta (5 §),
- varuskunnat on määrätty laitosäänestyspaikoiksi (9 ja 46 §),
- ennakoäännten laskennan aikaisin mahdollinen aloitusaika on siirretty kello 12:sta kello 10:een (86 §).

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä eduskuntavaaleissa on pääpiirteittäin seuraava:

Vaalipiirilautakunta:

- ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä ehdokas-listojen yhdistelmän laatiminen ja jakelu muille vaaliviranomaisille,
- ennakoäännten laskenta, vaalipäivän äännten tarkastuslaskenta sekä vaalien tuloksen vahvistaminen ja valtakirjojen antaminen valituille kansanedustajille.

Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,
- vaaleista tiedottaminen kunnassa,
- ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus vaalilain 63 ja 66 g §:n mukaisesti sekä hyväksytyjen vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilauta-kunnalle,
- vaalipäivän äännten alustavan laskennan tietojen välitys vaalitietojärjestelmän laskentajärjestelmään.

Vaalitoimitsijat ja vaalitoimikunnat:

- ennakoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja äännten alustava laskenta.

Aluevaalilautakunnilla ei ole eduskuntavaaleissa mitään tehtäviä.

Ennakoäänestyspaikan määrittäminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa.

Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Ennakoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin

suuria ruuhkia ei syntyisi. Ennakoäänestyspaikassa on voitava pitää riittävät etäisyydet äänestämään tulleiden kesken.

Kunnanhallituksen asiana on tehdä ennakoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Oikeusministeriön ohjeen mukaan yleisten ennakoäänestyspaikkojen määräämisessä kunnanhallituksen on otettava huomioon seuraavat seikat:

- yleisiä ennakoäänestyspaikkoja on oltava kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja myös kunnassa asioivien muiden kuntien äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää.
- ennakoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi
- ennakoäänestyspaikkoja on oltava riittävästi suhteutettuna äänioikeutettujen määrään
- ennakoäänestyspaikat olisi syytä määrätä siten, että äänestäjien on helppo asioida ja osata vaivattomasti, myös taajaman ulkopuolella asuvien
- ennakoäänestyspaikan tulisi olla aatteellisilta ja poliittisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton
- ennakoäänestyspaikan esteettömyyteen on kiinnitettävä huomiota
- järjestyksenpito ja vaalimainontakielto
- riittävät tilat ja riittävästi toimitsijoita
- paloturvallisuus

Vuoden 2021 kuntavaaleissa monessa kunnassa ennakoäänestyspaikka oli järjestetty ulkotiloihin esimerkiksi teltaan, konttiin tai drive-in -pisteelle, jolloin paikka saattoi periaatteessa sijaita missä tahansa, kunhan sillä oli osoite, jonka perusteella äänestäjät löytävät paikan. Haapaveden kaupungissa ulkoäänestysmahdollisuus on ollut vaalipäivänä.

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakoäänestyspaikka on ennakoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ajanjakson päivänä. Tällaisen ennakoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki vähemmän kuin seitsemän päivää.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakoäänestyspaikka pidetään avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa kunnissa maaseudulla pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakoäänestyspaikkoja, jotka ovat

avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakoäänestyspaikan tavoin. Esimerkiksi eräessä kunnassa viimeisissä vaaleissa aikaisemman kirkonkylällä sijaitsevan yleisen ennakoäänestyspaikan lisäksi kunta on perustanut eri kylille yhteensä kahdeksan lyhyen aukioloajan yleistä ennakoäänestyspaikkaa.

Ennakoäänestyspaikkojen aukiolopäivät ja –kellonajat olisi hyvä pitää mahdollisimman laajoina. Tällä edesautetaan sitä, että äänestäjät voivat käydä äänestämässä eri aikoina, jolloin ruuhkia syntyy vähän ja turvaväleistä huolehtiminen on helpompaa.

Ennakoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samana vaaleista toiseen, jotta äänestäjät tietävät, missä se on. Kunnan on tiedotettava tehokkaasti yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Haapaveden kaupunki on järjestänyt ennakoäänestyksen vaaleissa vuodesta 2007 alkaen. Äänestyspaikkana on ollut kaupungintalo.

Lisäksi vaalilain 9 §:n nojalla kunnanhallitus määrää muut sosiaalihuollon toimintayksiköt, joissa suoritetaan ennakoäänestys. Aikaisemmin vaaleissa muiksi sosiaalihuollon toimintayksiköiksi on määrätty seuraavat yksiköt:

- Paakkilanhovin palveluasunnot
- Peltolan ja Rantalan pienryhmäkodit
- Metsärinteen palvelukoti
- Hoitokoti Kartanonväki
- Hoivakoti Kaivopuisto

Lisäksi ennakoäänestys suoritetaan aina sairaaloissa, ympärivuorokautista hoitoa antavissa laitoksissa sekä rangaistuslaitoksissa. Laitosten ennakoäänestyksen suorittaa kolmijäseninen vaalitoimikunta, joka sopii laitosten kanssa siellä suoritettavan vaalitoimituksen ajankohdasta ennakoäänestysajan puitteissa.

Vaalipäivän äänestyspaikkojen määrääminen Kunnan äänestysalueista päättää valtuusto. Vuoden 2023 vaalissa noudatetaan valtuuston maistraatille ilmoittamia äänestysaluepäätöksiä. Vaalilain 9 §:n nojalla jokaisen äänestysalueen äänestyspaikan määrää kunnanhallitus. Kaupunginvaltuusto on päätöksellään vahvistanut Haapaveden äänestysaluejaon kahteen äänestysalueeseen.

Esittelijä kaupunginjohtaja Hinno Kimmo

Päätösehdotus 1. Haapaveden kaupunginhallitus päättää, että yleisenä ennakoäänestyspaikkana v. 2023 eduskuntavaaleissa on kaupungintalon hallituksen huone.

Ennakoäänestysajat ovat seuraavat:

- 22.-24.3.2023 (ke-pe)	klo 9.00 - 16.00
- 25.3.2023 (la)	klo 10.00 - 14.00
- 26.3.2023 (su)	klo 11.00 - 14.00
- 27.- 28.3.2023 (ma-ti)	klo 9.00 - 20.00

Lisäksi kaupunginhallitus nimeää hallintojohtajan ennakoäänestyksen vastuuhenkilöksi.

2. Haapaveden kaupunginhallitus päättää, että vaalilain 9 §:n mukainen ennakoäänestys suoritetaan Haapaveden terveyskeskuksen

vuodeosastolla, Paakkilanhovin vanhainkodissa ja Helmikartanossa sekä seuraavissa sosiaalihuollon yksiköissä:

- Paakkilanhovin palveluasunnot
- Peltolan ja Rantalan pienryhmäkodit
- Metsärinteen palvelukoti
- Hoitokoti Kartanonväki
- Hoivakoti Kaivopuisto

Vaalitoimikunta sopii laitoksen kanssa siellä suoritettavan vaalitoimituksen ajankohdasta ennakoäänestysajan puitteissa.

3. Haapaveden kaupunginhallitus päättää, että vaalipäivän 2.4.2023 äänestysaika on klo 9.00-20.00 ja äänestyspaikat ovat äänestysalueittain seuraavat:

- Alarannan äänestysalue Kaupungintalo
Tähtelänkuja 1, Haapavesi
- Kirkonkylän äänestysalue Mäkirinteen koulu
Kytökyläntie 49, Haapavesi

Päätös

1. Hyväksyttiin.
2. Hyväksyttiin.
3. Hyväksyttiin.